

Mottagare
Regionstyrelsen

Uppföljning och revidering av handlingsplan till Kulturplan Gotland 2021-2024

Förslag till beslut

- Reviderad version av handlingsplan till Kulturplan Gotland 2021-2024 antas.

Sammanfattning

Kulturplan Gotland 2021-2024 är Region Gotlands styrande dokument för den offentligt finansierade kulturen på Gotland. I samband med att kulturplanen beslutades togs även en handlingsplan fram för genomförandet (RS 2019/1026). Idag har lite mer än två år passerat av kulturplansperioden – en period som präglats av oförutsedda utmaningar - pandemi, återstart, inflation och ett nytt säkerhetsläge på Gotland, i Europa och världen.

Kulturplanen och dess handlingsplan togs fram utan vetskap om hur kulturlivet och dess utövare och användare skulle drabbas. För arbetet med hanteringen av dessa nya förutsättningar fanns ingen handlingsplan. Det blev tydligt hur sårbart kulturens ekosystem var då utövare, publik, användare och deltagare inte kunde samlas och arbetet med kulturen krävde snabba åtgärder för att möjliggöra omställning, utveckling (insatser för att ställa om och stärka inför omstart), utebliven eller framskjuten verksamhet samt inte minst återstart. En del av utmaningarna är vi ännu är mitt uppe i att förstå konsekvenserna av.

De stora genomförda (och delvis ännu pågående) aktiviteterna har hittills varit:

- framtagande och hantering av stöd kring pandemin och kulturlivets återstart
- förändring av utvecklarorganisationen
- process kring bidragsöversynen/förändring av stöd/riktlinjer
- utredningsarbete för att skapa bättre förutsättningar för kulturens mötesplatser och lokaler (konst, scenkonst och ungdans)
- uppstartsarbete kultur och hälsa och,
- samverkan och utveckling av KKB-frågorna (kulturella och kreativa branscher)

Den sammanfattade bedömningen är att ca 70 % av aktiviteterna i

handlingsplanen hittills är genomförda. De viktigaste utmaningarna (förutom fortsättning av pågående stora processer ovan) som kvarstår är rör de horisontella målen - kring målgrupperna barn och unga, unga/unga vuxna, kring aktiviteter inom integration och främjande av KKB (Kulturella och kreativa branscher). Gällande verksamhetsområdena visar uppföljningen på hittills god måluppfyllelse, med störst behov av att genomföra insatser inom spelkulturen.

Arbetet för målgruppen unga/unga vuxna bedöms delvis ha stannat upp på grund av pandemin och har bara delvis kunnat fångas upp i det uppstartade kultur och hälsa-arbetet. Här behövs större fokus under kvarvarande kulturplansperiod från såväl regionala kulturinstitutionerna. Fokus behöver även ske kring utvecklingsarbete och samarbete kring barnkulturgarantin mellan regionstyrelseförvaltningen och utbildnings- och arbetslivsförvaltningen inom Region Gotland.

Förslag på reviderad handlingsplan bifogas ärendet (Bilaga 1).

Ärendebeskrivning

Arbetet med att uppfylla kulturplanens handlingsplan fick en omtumlande start. I samma stund som planen klubbades infördes restriktioner för kulturen. Samtidigt gav pandemin tillfälle att få syn på svagheter och befintliga utmaningar inom kulturområdet. Den snabbade på digitaliseringen inom kulturlivet (nya lösningar för digitalisering och nya arbetsätt uppkom). Behovet av den levande kulturen blev påtaglig. Behovet av det mellanmänniska med att gå på utställning, konsert eller teater. I samtalen och umgänget i sällskap med andra, i att uppleva med andra. Att beskriva måluppfyllelsen av en kulturplan med tillhörande handlingsplan som inte skrevs för en pandemi (förutom på en punkt) kan därför framstå som lite ad hoc.

Snabba åtgärder fick genomföras för att säkerställa möjligheter till omställning, utveckling (insatser för att ställa om och stärka inför omstart), utebliven eller framskjuten verksamhet samt inte minst åter- och uppstart. Institutioner, fria professionella kulturskapare, arrangörer och andra kulturverksamheter gavs möjligheter till nya och förstärkta stöd. De stora genomförda (och delvis ännu pågående) aktiviteterna från 2021 och fram till idag varit;

- framtagande och hantering av stöd kring pandemin och kulturlivets återstart (sju stödpaket)
- förändring av utvecklarorganisationen
- process kring bidragsöversynen/förändring av stöd/riktlinjer
- utredningsarbete för att skapa bättre förutsättningar för kulturens mötesplatser och lokaler (konst, scenkonst och ungdans)
- uppstartsarbete av kultur och hälsa (se RS och
- samverkan och utveckling av KKB-frågorna

Förslaget kring revidering av handlingsplanen har sin utgångspunkt i inspel från framförallt utvecklarna, personal på Kulturenheten och de regionala kulturinstitutionernas chefer.

Vissa föreslagna ändringar innefattar namnbyten, tex innebär förändringen i utvecklarorganisationen att ”konsulent” ändrats till ”utvecklare”. Likaså har länsbiblioteket bytt namn till Biblioteksutveckling Gotland. En del föreslagna ändringar är språkliga ändringar, andra nya förslag. Nedan följer kommentarer kring måluppfyllelsen gällande kulturplanens fokusområden samt övergripande kring verksamhetsområdena, samt kommentarer kring förändringar.

Måluppfyllelse social hållbarhet

Under social hållbarhet och punkten kultur och hälsa har Svenska kyrkan strukits som ansvarig. Många aktörer kan ingå som samverkansparter och arbetar säkerligen redan med kultur och hälsa, men i fallet kring kolumnen bör stå vilka med offentliga kulturmedel som står som genomförare. Kulturenheten har satt igång flera initiativ tillsammans med de regionala kulturinstitutionerna, andra förvaltningar och inom regionstyrelseförvaltningen gällande kultur och hälsa framför allt genom stödpaket 7 som fördelades under våren 2022. (Se RS 2022/358)

Gällande barn och unga och kulturgarantin så har ett nytt bokningsverktyg införts för skolor och kulturaktörer, kallat Navet. Bokningsverktyget är en förbättring sedan tidigare men saknar viktiga funktioner för uppföljning, vilket lett till att viss uppföljning behöver göras separat. En enkät till skolorna skickades ut under 2022. I svaren framgår att alla elever inte tar del av utbudet. De största hindren är utmaningar med busslogistik/tillgång till resor och att skolorna prioriterar kulturutbudet olika.

Utbudet riktat mot målgruppen unga och unga vuxna har generellt inte ökat under perioden. Bedömningen är att pandemin är en orsak, de flesta aktörers befintliga utmaningar med att nå denna grupp har hamnat i skymundan av att kunna återfå den reguljära publiken. Här krävs att dock ett fokus under kvarvarande period. Bedömningen är även att målgrupper fortsatt behöver gynnas i kommande kulturplan. Dock har en hel del fina initiativ gjorts för målgruppen, bland annat Ung Musik Gotland. Ett spännande talangutvecklingsarbete sker även inom de regionala kulturinstitutionerna och utvecklarna har startat upp flera olika mentorskapsprogram. Utvecklarnas kultursommarjobb har under de två sista åren varit mycket populära och eftertraktade.

Gällande bildning, utbildning och demokrati görs insatser regelbundet av såväl institutioner, studieförbund, folkhögskola och kulturorganisationer. Utvecklarna genomför regelbundet kompetensutvecklingshöjande insatser för kulturlivets utövare och föreningar och skolpersonal och en MIK-dag har arrangerats årligen. Under perioden har också hanteringen av stödet till studieförbunden övergått från utbildnings- och arbetslivsförvaltningen till regionstyrelseförvaltningen. Studieförbundens roll betonas i kulturplanen men

har ingen tydlig roll i handlingsplanen. En aktivitet i den reviderade handlingsplanen är tillagd gällande Kulturenhetens hantering av stödet till studieförbunden, där en ambition även är att stärka samverkan mellan utvecklarna och studieförbunden.

Under landsbygd har Kulturenheten tagit över hanteringen av drifts- och investeringsstöden till samlingslokalhållande föreningar som 2023 får nya riktlinjer.

Gällande barnkulturgarantin har Kulturenheten i dialog med bussamordnare på UAF och kulturskolan framfört klagomål från skolor att busslogistiken är det största hindret för elevernas deltagande i barnkulturgarantins utbud på landsbygderna.

I samband med den bidragsöversyn som startat under kulturplansperioden har ett stort arbete genomförts för att skapa en positionsförflyttning såväl gällande hantering och bedömning av stöd, som vilka som kan få stöd och till vad. Ett projektstöd för regional kulturutveckling utlyses för första gången från och med 2023. I bidragsöversynen har synen på konstområdena breddats så att fler konstformer och utövare kan främjas.

Organiserade aktiviteter som handlar om metoder för att möjliggöra för kultur som verktyg för integration eller integrering av nyanlända och utlandsfödda konstnärer eller kulturskapare i kulturlivet har ännu ej genomförts. Däremot har öns konstnärresidens beviljats medel för ett nödresidens för framför allt ukrainska kulturskapare. Baltic Art Center är 2023 värd för nätverket SWANs kongress på Gotland i samarbete med Region Gotland. Ett antal kulturorganisationer med stöd av Region Gotland har involverat ukrainska konstnärer i sina verksamheter under 2022, till exempel Bergmancenter, Film på Gotland, Tonsättarcentrum, Kulturföreningen Roxy med flera.

I arbetet med nationella minoritetskulturer har kulturstrateg, biblioteksutvecklare och verksamhetscontroller på Kultur- och fritidsavdelningen tillsammans med jämställdhetsstrateg på Enheten för social hållbarhet tagit fram mål och riktlinjer för Region Gotlands arbete med nationella minoriteter, arrangerat kompetenshöjande insatser för personal inom Kulturenheten och de regionala kulturinstitutionerna samt kulturskolan, samt startat ett årligt samrådsforum med representanter för de nationella minoriteterna på Gotland. Särskilt fokus på uppföljning inom kultursamverkansmodellen har införts. 2022 var särskilt fokus på fria professionella i institutionell verksamhet, 2023 är det fokus på verksamhet för nationella minoriteter och förslaget för 2024 är att fokus är på målgruppen unga och unga vuxna.

Måluppfyllelse Kulturskapandets villkor

De regionala kulturinstitutionerna genomför löpande verksamhet på landsbygderna. Gällande mötesplatser, arenor och ändamålsenliga lokaler har Kulturenheten tillsammans med utvecklarna gett stöd och medverkat till en

kulturutbudsdag för bygdegårdarna. Flera lokalutvecklingsprojekt är i gång, gällande exempelvis Solbergabadets framtid, Slite teater och utvecklingen av Konstmuseets byggnad.

Gällande arvodesrekommendationer och försörjningsmöjligheter och ekonomisk hållbarhet har Region Gotland under pandemin fördelat ett stort antal stöd gentemot det fria kulturlivet inom alla konst- och kulturområden, bland annat har särskilda uppdrag tilldelats fria professionella kulturskapare, och förstärkt arrangörsstöd och verksamhetsstöd har fördelats. Utvecklarna genomför regelbundet insatser riktade mot arrangörer, exempelvis musik- och teaterutvecklarens arrangörsnätverk som samlar arrangörer inom scenkonst, men även andra konstformer.

Förändringen med utvecklarorganisationen innebär också större fokus på de horisontella målen, på konstövergripande samarbeten och gemensam beredning av stöd. Uppföljning av förändringen inom utvecklarorganisationen sker 2023.

Måluppfyllelse Kultur som näring

Under kulturplansperioden har mycket hänt på Gotland och i omvärlden. KKB-projektet Omställningskultur har genomförts med medel från Tillväxtverket och Region Gotlands 1:1-medel under cirka två år. Projektet har haft Kulturrum som bas och Tillväxt Gotland som huvudman. Det har inneburit framför allt kompetenshöjande insatser för kulturföretagare med ett inkubatorprogram, föreläsningar och seminarier, KKB-mässa, möten och samtal. I styrgruppen har representanter för Region Gotland, Kulturrum, Tillväxt Gotland och Science Park Gotland funnits. Samtidigt har Region Gotland tillsammans med Gotlands museum i samarbete med Tillväxt Gotland och Svensk Form Gotland startat en SPOK-hubb för aktörer inom form, design och tillverkningsindustri – ett initiativ som startade på Form- och designcenter i Malmö – men som idag finns i fler regioner i Sverige (Blekinge, Dalarna, Halland, Västra Götaland mf).

I den OECD-rapport som tagit för Gotland pekas tre viktiga rekommendationer på KKB-frågorna; ta fram en strategi, skapa förutsättningar för KKB-företag att skapa innovation inom andra branscher och att undersöka möjligheterna att etablera en KKB-inkubator.

Samtidigt poängterar utredningen ”Kreativa Sverige! Nationell strategi för främjande av hållbar utveckling i kulturella och kreativa branscher” (SOU 2022:44) att stat, regioner och kommuner har ett arbete framför sig för att kompetenshöja aktörer, hitta nya former av samverkan för att kunna stärka utvecklingen av kulturella- och kreativa verksamheter och branscher. Arbetet på Gotland behöver konkreta aktiviteter framåt under resterande tid med nuvarande kulturplan. En komplettering i handlingsplanen föreslås där Kulturenheten tillsammans med andra relevanta aktörer skapar ett nätverk för att bygga ökad kunskap kring frågorna.

Verksamhetsområdena

Återkopplingen från institutioner och utvecklare kring måluppfyllelse visar att i stort sett alla aktiviteter angivna i handlingsplanen anges som påbörjade och pågående. Många är redan genomförda. Det som sticker ut är måluppfyllelsen inom området spelkultur. Där är få aktiviteter påbörjade och arbetet behöver accelerera 2023 och 2024 för att målen ska kunna uppfyllas. Pandemin har tagit tid från detta viktiga utvecklingsarbete. Samarbete mellan Kulturenheten och Uppsala universitet har påbörjats men förhoppningen att detta ska kunna ske på forskningsnivå är alltför optimistiskt. Planer finns på samarbete kring bland annat den årliga Gotland Game Conference i maj. I övrigt hade MIK-dagen 2022 tema spelkunnighet. Två nätverksträffar för spelfrågorna har arrangerats sedan kulturplansperioden började.

Bedömning

Den sammanfattade bedömningen i dialog och uppföljning med aktörerna är att ca 70% av aktiviteterna i handlingsplanen hittills är genomförda. De viktigaste utmaningarna (förutom fortsättning av pågående stora processer ovan) rör de horisontella målen och pekar på målgruppen barn och unga men framförallt unga/unga vuxna. Arbetet med målgruppen unga/unga vuxna bedöms delvis ha stannat upp på grund av pandemin och som bara delvis kunnat fångas upp i det uppstartade kultur och hälsa-arbetet. Här behövs större insatser under den kvarvarande kulturplansperioden från såväl de regionala kulturinstitutionerna som i pågående samarbete mellan regionstyrelseförvaltningen och utbildnings- och arbetslivsförvaltningen i Region Gotland kring barnkulturgarantin. Gällande verksamhetsområdena visar uppföljningen på hittills god måluppfyllelse, med störst behov av att genomföra aktiviteter inom området spelkultur.

Regionstyrelseförvaltningen

Torsten Flemming
tf Regiondirektör